

MEDICINALBERETNING

FOR

THISTED AMTSLÆGEKREDS

★

1964

Lægerne erindres om:

Blanketter til dødsattester, ugelister o.l. anmeldelser, graviditetskort, journaler til profylaktiske undersøgelser af børn, m.v. rekvireres hos firmaet Johan Ullstad & Sønner, Kompagni-stræde 10, København K.

Tilfælde af tyfus og paratyfus

- - botulismus
- - meningitis cerebrospin. epid.
- - poliomyelitis ant. acuta
- - tetanus neonatorum
- - difteria
- - ornithosis (psittacosis)
- - vaccinationskomplikationer
fra nervesystemets side

*anmeldes på gul blanket både
til embedslægen og sundheds-
styrelsen.*

Tilfælde af paradysesteri og scarlatina hos personer boende i en skolebygning ell. beskæftiget i levnedsmiddelvirksomhed

*anmeldes på gul blanket
til embedslægen.*

Telefonisk anmeldes til embedslægen ophobede tilfælde af smitsomme sygdomme og levnedsmiddelforgiftninger, og ligeledes enkelttilfælde som ved optræden i institutioner, levnedsmiddelvirksomheder m.m. skønnes at frembyde særlig fare for smittespredning.

De på gul blanket særligt anmeldte sygdomme skal også opføres på ugelisten, der for *hver* uge skal indsendes senest mandag, og det vil være formålstjenligt i disse tilfælde (således altid ved difteri og scarlatina) at anføre patientens navn og bopæl i rubrikken »Anmærkning«. Endvidere erindres om, at der ved anmeldelse af *syfilis* skal anføres i den særlige rubrik på ugelisten: køn, fødselsdato, forbogstav i efternavn samt journalnummer.

Tilfælde af tuberkulose (lunge- og extrapulm. tub.) anmeldes på de dertil udarbejdede *nye* blanketter. Blanketterne adresseres til *Tuberkulosestationen*.

For anmeldelser forsynet med *Postbesørges ufrankeret* betales portoen af embedslægen ved modtagelsen, i modsat fald beregner postvæsenet strafporto. Flere forsendelser kan sendes i ét omslag.

For dødsattesternes vedkommende erindres om, at afdødes *ægteskabelige stilling* altid skal anføres, og at under *stilling* og *næringsvej* betegnelser som »invaliddepensionist«, »folkepensionist«, »rentier« o.l. bør suppleres med *oplysning om afdødes tidligere erhverv*.

Kommunalbestyrelserne erindres om:

at det påhviler embedslægerne at yde bistand i alle spørgsmål af sundhedsmæssig natur; herunder også bestemmelserne i de sociale love, for såvidt disse angår den offentlige sundhedspleje.

Sundhedskommissionerne erindres om:

pligten til at give embedslægen og politimesteren underretning om tid og sted for afholdelse af kommissionsmøde, i forbindelse med oplysning om dagsorden.

MEDICINALBERETNING

FOR

THISTED AMTSLÆGEKREDS

1964

VED AMTSLÆGE L. FOLKE

AFSNITTET OM TUBERKULOSESTATIONERNES VIRKSOMHED

VED OVERLÆGE G. BINDSLEV OG

ASS. OVERLÆGE M. HOLM

THISTED AMTS TIDENDES

BOGTRYKKERI

1965

Indholdsfortegnelse

	Side
I. <i>Topografi, demografi</i>	3
<i>Medicinalpersoner</i>	5
II. <i>Sygelighed og dødelighed</i>	10
Årssygelisten	6
Oversigt over dødsårsagerne	8
Kønssygdomme	6
III. <i>Sygebehandling. — Sygehusene</i>	14
Hjemmesygepleje m.m.	15
IV. <i>Særlige foranstaltninger mod sygdomme</i>	17
V. <i>Forebyggende helbreds kontrol</i>	18
Omsorg for svangre og fødende	18
Sundhedsplejerskernes virksomhed	19
Omsorg for børn i skolealderen	20
Omsorg for unge, gamle og kronisk syge	23
VI. <i>Offentlig hygiejne. — Sundhedskommissionerne</i>	25
Drikkevandsforsyning	27
Kontrol med næringsmidler	28
Bolighygiejne, idræt m.m.	32
Kloakering	34
VII. <i>Lovgivning vedr. medicinalpersoner m.m.</i>	35
VIII. <i>Embedslægenes virksomhed</i>	36
<i>Tuberkulosestationernes virksomhed</i> (ved overlæge G. Bind- lev og ass. overlæge M. Holm)	37

I. Topografi, demografi og medicinalpersoner

Thisted Amtslægekreds er identisk med Thisted Amt, som har et areal på 1773,58 km² og en kystlinie på 521 km.

Den er delt i to lægekredse:

Thisted lægekreds omfatter Thisted Købstad og følgende 38 landkommuner: Bedsted-Grurup, Boddum-Ydby, Fjerritslev, Hanstholm, Haring- Stagstrup, Hassing-Villerslev, Helligsø-Gettrup, Hillerslev-Kaastrup, Hjardemaal, Hjortdal, Hundborg-Jannerup, Hunstrup, Hurup, Hvidbjerg-Lyngs, Hvidbjerg-Ørum-Lodbjerg, Jegindø, Kettrup-Gøttrup, Nors-Tved, Nørhaa, Sennels, Sjørring-Thorsted, Skinnerup, Skjoldborg-Kallerup, Skyum-Hørdum, Snedsted, Søndbjerg-Odby, Sønderhaa-Hørsted, Thisted Landsogn, Thorup-Klim, Tilsted, Tømmerby-Lild, Vang-Tvorup, V.-Ø. Vandet, Vestervig-Agger, Visby-Heltborg, Vust, Øsløs-Vesløs-Arup, Østerild.

Morsø lægekreds omfatter øen Mors (areal 363,2 km²) med Nykøbing M. købstad og følgende 14 landkommuner: Alsted-Bjergby, Dragstrup-Skallerup, Flade-Sdr. Draaby, Frøslev-Møllerup, Galtrup-Ø. Jølby, Karby-Hvidbjerg-Redsted, Ljørslev-Ørding, Lødderup-Elsø, Sejerslev-Ejerslev-Jordsby, Solbjerg-Sundby, Tæbring-Outrup-Rakkeby, Tødsø-Erslev, Vejerslev-Blidstrup, Ø.-V. Assels.

Befolkningsstatistik

I tilslutning til de skematiske oplysninger i tabel 1a og 1b om folketallet og antallet af fødte og døde kan bemærkes, at *befolkningstætheden* for amtet som helhed (det gennemsnitlige antal beboere pr. km²) er 48. Tættest befolket er Mors med 75 beboere pr. km², medens befolkningstætheden i den øvrige del af amtet er meget vekslende og i gennemsnit kun 41 pr. km². *Folketallet* var i femårsperioden imellem folketællingerne i 1950 og 1955 svagt stigende, gennemsnitlig med 110 personer årligt. Imellem folketællingerne i 1955 og 1960 er det faldet med 1748 personer eller 350 personer årligt, og et tilsvarende fald er fortsat siden.

Det er landkommunerne såvel på Mors som i Thy, der viser nedgang i folketallet, medens Thisted og Nykøbing Mors i de senere år har holdt deres folketal. Amtets fødselsoverskud har i femårsperioden 1955-60 andraget ca. 550 årligt. Lægges hertil den nævnte årlige nedgang i folketallet på 350 personer, kan det anslås, at der årligt sker en fraflytning fra Thisted Amt af ca. 900 af dets beboere = ca. 1 ‰.

Nedgangen i folketallet var dog i 1964 lidt mindre end i årene forud. Som omtalt senere lå samtidig årets fødselsoverskud usædvanligt lavt, idet det kun androg 454 personer. Fraflytningen fra Thisted Amt har således i år været noget mindre end sædvanligt.

Idet henvises til tabel 1a og 1b vedrørende befolkningsstatistikken, hvori antallet af døde er korrigeret efter hjemsted, således at det angiver dødsfald af personer, som var hjemmehørende i Thisted Amt, kan følgende bemærkes:

Antallet af levendefødte var af sædvanlig størrelse, medens det i 1962 og 1963 var forholdsvis højt.

Antallet af dødfødte lå ligesom i fjor lidt højt.

Antallet af døde var noget større end sædvanligt.

Fødselsoverskuddet blev forholdsvis lavt, nemlig kun 5,4 pr. 1000 indbyggere.

Tabel 1a

Befolkningsstatistik

Absolutte tal

	Folketal			Levendefødte		Dødfødte		Døde		Heraf døde u. 1 år	
	efter tælling 1960	beregnet pr. 1/7 1964	1963	1964	1963	1964	1963	1964	1963	1964	1963
<i>Thisted lægekreds</i>											
1. Thisted by	8768	8790	8759	240	238	3	1	110	100	3	3
2. Landkommuner	49336	48738	48780	755	767	13	13	532	468	17	19
<i>Morsø lægekreds:</i>											
1. Nykøbing M. by ..	9326	9208	9230	208	251	1	1	110	112	3	2
2. Landkommuner	17525	17002	17156	170	203	4	8	167	154	7	3
Samtlige byer	18094	17998	17989	448	489	4	2	220	212	6	5
Samtlige landkomm. ..	66861	65740	65936	925	970	17	21	699	602	24	22
<i>Amtslægekredsen ialt..</i>	84955	83738	83925	1373	1459	21	23	919	814	30	27

Tabel 1b

Befolkningsstatistik

Forholdstal

	Levendefødte pr. 1000 indbyggere		Dødfødte pr. 1000 født		Døde pr. 1000 indbyggere		Heraf døde u. 1 år pr. 1000 levendefødte		Fødselsoversk. pr. 1000 indbyggere	
	1964	1963	1964	1963	1964	1963	1964	1963	1964	1963
<i>Amtslægekredsen i alt</i>	16,4	17,4	15,3	15,8	11,0	9,7	22	19	5,4	7,7

Medicinalpersoner

Thisted amtslægekreds og Thisted lægekreds: Amtslæge Lejf Folke, Skovgade 20, Thisted. Ansat 1. december 1937.

Morsø lægekreds: Kredslæge Aksel Stigaard, Grønnegade 1, Nykøbing M. Ansat 1. februar 1945.

Narkoseoverlæge Arne Møller-Madsen, Centralsygehuset i Thisted, flyttede til København, og stillingen blev besat med læge Svend Kratholm.

Læge Carsten Gunvald ansattes som røntgenoverlæge ved Sygehuset i Nykøbing M.

Læge Niels Nøhr Petersen ansattes som assisterende overlæge ved kirurgisk afdeling, Nykøbing M. sygehus.

Overlæge Eduard Peder Pedersen, Amtssygehuset i Fjerritslev, afgik på grund af alder og efterfulgtes af læge Walther Frees Christiansen.

Øjenlæge Finn Sjøntoft, Thisted, flyttede til København.

Læge Steffen Hvidt ansattes som assisterende overlæge ved medicinsk afdeling, Centralsygehuset i Thisted.

Tandlægerne Johanne Kristiane Kronborg og Anna Magdalene Mortensen, Hurup, afstod deres praksis til tandlæge Kaj Grundtmann.

Tandlæge Henrik Sommer Jermin nedsatte sig som tandlæge i Thisted.

Apoteker Erik Krumhardt overtog driften af Vestervig apotek efter apoteker Eskjær, der flyttede til Viborg.

Distriktsjordemoder, fru Inger Marie Vestergaard, Thisted, afgik på grund af sygdom, og jordemoder, fru Birgit Kirk Andersen ansattes i stillingen.

Distriktsjordemoder, fru Anna Mikkelsen, Snedsted, afgik på grund af alder og efterfulgtes af distriktsjordemoder, fru Inge Maria Madsen.

Tabel 2

Medicinalpersoner ved årets udgang

		1964	1963
1. læger	Amtslæge	1	1
	Kredslæge	1	1
	almindeligt praktiserende læger	31	31
	praktiserende speciallæger	3	4
	overordnede sygehuslæger	13	10
	læger med anden civil lægevirksomhed	3	3
		52	50
	heraf { distribuerende læger	3	3
	visiterende læger	1	1
	skolelæger	8	8
2. Selvstændigt praktiserende tandlæger		15	15
3. Apotekere		12	12
4. Hospitalsapotekere		0	0
5. Jordemødre		16	17
6. Sundheds- plejersker	Spædbørnsshpl.	2	2
	Skoleshpl.	1	1
	Shpl. med kombineret ordning	0	0
	Ledende sundhedsplejersker	0	0
7. Tuberkulosestationssygeplejersker		2	2

[illegible]

- efter alder

MÆND

KVINDER

Under 1 år	1-6 år	7-14 år	15-44 år	45-64 år	over 65 år	I alt	Under 1 år	1-6 år	7-14 år	15-44 år	45-64 år	over 65 år	I alt
													1.
													2.
	1	1				2				1	1		3.
			1			1							4.
													5.
													6.
													7.
													8.
1	1					2							9.
					1	1							10.
													11.
33	120	91	90	31	15	380	45	143	79	120	44	24	455
1	43	47	6	1		98	1	43	51	22			117
37	392	486	492	53	7	1467	77	413	404	471	60	5	1430
	2	3	19	8	1	33			2	15	26	8	51
2						2	4						4
	48	47	2			97		62	35	2			99
1	40	30	7			78	4	42	31	4	1		82
3	133	152	38			326	12	189	157	64	1		423
2	80	60	6			148	5	99	52	3	1		160
2	53	101	31			187	1	50	74	28	4		157
	2	2		1		5				4	5	3	12
	3	1	11			15			8	9	1		18
	2	3	33	29	5	72		6	4	61	31	7	109
	1		1			2		3	2	7			12
155	349	366	220	28	30	1148	206	368	303	203	39	36	1155
18	118	225	595	137	48	1141	17	131	204	619	149	58	1178
18	60	50	60	84	92	364	13	55	42	70	52	93	325
80	238	237	253	193	126	1127	91	195	211	234	179	106	1016
2						2	2						2
6	12	15	32	4	1	70		11	23	26	4		64
361	1698	1917	1897	569	326	6768	478	1810	1682	1963	598	340	6871
Under 1 år	1-12 år	13-15 år	16-19 år	20-44 år	over 45 år		Under 1 år	1-12 år	13-15 år	16-19 år	20-44 år	over 45 år	
			6	10		16				9	1		10

90.
92.
94.
96.
98.

Tabel 4.

Dødsfald efter hjemsted

Bykommunerne		Mænd					Kvinder				
Dødsårsag		Under 1 år	1-4 år	5-14 år	15-64 år	65 år ialt og derov.	Under 1 år	1-4 år	5-14 år	15-64 år	65 år ialt og derov.
1. Lungetuberkulose											
2. Anden tuberkulose											
3. Syfilis og følgetilstande											
4. Tyfus											
6. Dysenteri, alle former											
7. Skarlagensfeber og halsbetændelse (streptokok)											
8. Difteri											
9. Kighoste											
10. Meningokokinfektioner											
12. Akut børnelammelse											
13. Kopper											
14. Mæslinger											
15. Plettyfus o.a. rickettsiesygdomme											
16. Malaria											
17. Andre infektionssygdomme						1 1					
18. Ondartede svulster, også i det bloddann. og lymf. system					7 14 21					6 17 23	
19. Godartede og uspecifiserede svulster										1 1	
20. Sukkersyge					2 2					1 1	
21. Blodmangel										1 1	
22. Karsygdomme i centralnervesystemet					1 21 22					1 10 11	
23. Hjernehindebetændelse (dog ikke tuberkuløs, syfilitisk eller meningokok.)											
24. Gigtfeber											
25. Hjertesygdomme, kroniske, rheumatiske					1 1						
26. Hjertesygdomme, arteriosclerotiske og degenerative					10 36 46					23 23	
27. Hjertesygdomme, andre					1 1 2					1 2 3	
28. Hjertesygdomme med blodtryksforhøjelse					1 1					1 1	
29. Forhøjet blodtryk uden hjertesygdomme					1 1						
30. Influenza											
31. Lungebetændelse										3 3	
32. Bronchitis					1 2 3						
33. Mavesår og sår på tolvfingertarmen					1 1						
34. Blindtarmsbetændelse											
35. Tarmslyng og brok					1 1		1			2 3	
36. Tyndtarms- og tyktarmskatarrh o.lign. (undtagen spædbørnsdiarré)											
37. Skrumpelever										1 1	
38. Nyrebetændelse og -degeneration										1 1	
39. Forstørrelse af blærehalskirtlen					2 2						
40. Komplik. ved svangerskab og fødsel samt i barselseng											
41. Medfødte misdannelser										1 1	
42. Fødselslæsioner, skindød, ufuldst. lungeudf. hos nyfødte		1				1	2				2
43. Infektioner hos nyfødte											
44. Andre sygdomme hos nyfødte		1				1					
45. Alderdomssvaghed, dårligt definerede og ukendte sygdomme		1				1 2					
46. Alle andre sygdomme					5 5 10					1 7 8	
E 47. Motorkøretøjsulykker			1		1 1 3						
E 48. Andre ulykkestilfælde					3 1 4					1 5 6	
E 49. Selvmord					2 1 3					3	3
E 50. Drab											
Tilsammen..		3	1	33	91 128		3			15 74 92	
N 47. Kvæstelser o.lign.			1	2	2 5						4 4
N 48. Forbrændinger										1 1	
N 49. Forgiftninger					1 1					3 1 4	
N 50. Alle andre skader					3 1 4						

og alder 1964

Landkommunerne

Mænd

Kvinder

Under 1 år	1-4 år	5-14 år	15-64 år	65 år og derov.	ialt	Under 1 år	1-4 år	5-14 år	15-64 år	65 år og derov.	ialt
			1		1				1	1	2
											1.
											2.
											3.
											4.
											6.
											7.
											8.
											9.
											10.
											12.
											13.
											14.
											15.
											16.
		1	27	50	78			1	26	1	17.
		1	2	3		1			44	71	18.
			1	1					2	3	19.
			1	1					3	4	20.
			7	52	59				1	1	21.
									4	49	22.
									1	1	23.
											24.
			2	1	3						25.
			30	85	115				5	63	26.
			5	11	16				1	9	27.
				2	2					4	28.
				3	3					1	29.
										1	30.
1		1	4	6					1	7	31.
2		1	2	5				1		3	32.
										1	33.
			1	1							34.
			2	2			1		1	2	35.
										2	36.
			2		2				1	1	37.
			1		1						38.
				10	10						39.
											40.
2		1			3	3		1			41.
3					3	1					42.
											43.
4					4	4					44.
1				4	5					2	45.
			4	28	32				8	34	46.
		1	10	1	12			1	1	1	E 47.
			5	2	7	2				14	E 48.
			6		6				4	1	E 49.
											E 50.
13		2	103	263	381	11	2	3	55	247	318
		1	12	3	16		1		1	15	17 N 47.
			1		1						N 48.
									1		1 N 49.
			8		8	2			3	1	6 N 50.

II. Sygelighed og dødelighed

Infektionssygdomme

	1464	1963	1962	1961	1960	1959	1958
Amtslægekredsen	13639	12699	13300	12054	17502	16177	12011

Den relative sygelighed (forholdet mellem antallet af anmeldte sygdoms-tilfælde og folketallet) har været:

	1964	1963	1962	1961	1960	1959	1958
Amtslægekredsen . .	16,3 ‰	15,1 ‰	15,8 ‰	14,2 ‰	20,6 ‰	19,0 ‰	14,0 ‰

Antallet af anmeldte tilfælde af infektionssygdomme lå lidt højere end i de foregående år.

Tyfus: ingen tilfælde. På Mors optrådte i 1918 en alvorlig tyfusepidemi med henved 300 tilfælde. Siden forekom der tilfælde af sygdommen næsten hvert år indtil 1950, hvor man fandt en bacilbærer, der siden har været under kontrol. Desuden fandtes i Nykøbing M. alderdomshjem en tyfusbacilbærer, som døde den 9. maj 1964, 85 år gammel.

Paratyfus: ingen tilfælde og ingen bacilbærere.

Børnelammelse: ingen tilfælde siden 1961.

Difteri er ikke forekommet i de sidste 17 år.

Svingefeber (kalvekastningsfeber) er ikke forekommet de sidste 11 år.

Tabel 7

Anmeldte tilfælde af kønssygdomme

	Gonorré				Erhvervet syfilis			
	1964	1963	1962	1961	1964	1963	1962	1961
Amtslægekredsen	26	25	20	36	0	1	0	2

15 af de anmeldte 26 tilfælde af gonorré optrådte hos personer under 20 års alderen.

Kønssygdomme behandles som regel af embedslægerne og den visiterende læge for offentlig regning, – jfr. tabel 8. Oplysning om smittekilder har kun i enkelte tilfælde voldt sådanne vanskeligheder, at det var nødvendigt at anmode politiet om bistand.

Tabel 8

De visiterende lægers virksomhed

Lægens bopæl	Antal behandlede patienter med				Observationer	
	Gonorré		Syfilis		1964	1963
	1964	1963	1964	1963		
Thisted	11	11	0	0	15	8
Nykøbing M.	10	17	1	2	19	18
Fjerritslev	4	1	0	0	3	3
Amtslægekredsen	25	29	1	2	37	29

Tuberkulose

Angående *nye tilfælde af tuberkulose* og tuberkulosebekæmpelsen henvises til årsberetning for Thisted amts tuberkulosestationer side 37. Af tuberkulose døde 3, svarende til 0,4 pr. 10.000 indbyggere. I tiåret 1935–45 var tuberkulose-dødeligheden gennemsnitlig 3,8 pr. 10.000 indbyggere, og før den tid lå den endnu langt højere.

Dødeligheden

var som tidligere nævnt 11 ‰.

Dødsårsagerne fremgår af tabel 4.

**Døds måden for samtlige dødsfald, der har givet anledning
til lovmæssigt ligsyn**

Tabel 5

	1964	1963
<i>Ulykkestilfælde</i>		
Trafikulykker ved motorkøretøjer	14	11
Andre trafikulykker		
Forgiftninger	1	1
Nedstyrtning og fald	3	3
Maskinulykker		1
Forbrænding og skoldning	1	
Ulykker ved skydevåben eller eksplosive stoffer		
Drukneulykker	2	3
Andre ulykker	3	3
<i>Selv mord</i>		
Forgiftninger med sovemidler	4	
Gasforgiftninger	1	1
Andre forgiftninger		
Hængning	9	1
Drukning	1	1
Selv mord med skydevåben eller eksplosive stoffer	2	
Selv mord på anden måde		
<i>Mord og drab</i>		
<i>Naturlig død</i>	20	10
<i>Ukendt døds måde</i>	3	1

Uddrag af sygehusenes skematiske beretninger for regnskabsåret
1. april 1963 – 31. marts 1964

Tabel 9

	Antal senge- plad- ser	Belægning						Udgift pr. sygedag kr.	Ambul. virksomh.		Antal af				
		1/4 1963	Ind- lagte	Ud- skrev- ne	Døde	31/3 1964	Samlet antal syge- dage		Daglig gennem- snits- belæg- ning	Antal patient- ter	Antal konsul- tationer	Læger	Autorise- rede syge- plejersker	Syge- pleje- elever	
Medicinsk-kirurgiske sygehuse															
Thisted Centralsygehus	184	154	4248	4116	151	135	54731	150	111,85	948		1)14	72	30	
Medicinsk afdeling	90	59	1374	1270	95	68	23987	66				6			
Kirurgisk afdeling (incl. øreafd.) .	94	95	2874	2846	56	67	30744	84		948		6			
Fjerritslev Amtssygehus	29	22	277	245	25	29	8106	22	50,90			1	5		
Nykøbing M. Amts- og bysygehus ..	120	108	2319	2248	76	103	36624	100	104,09		1459	8	44	18	
Medicinsk afdeling	45	39	880	836	43	40	13912	38							
Kirurgisk afdeling	75	69	1439	1412	33	63	22712	62		1459					
Koldby Amtssygehus	24	20	360	351	15	14	6776	19	54,62			1	3		
Vestervig Amtssygehus	28	27	486	470	19	24	7435	20	57,02	28		38	1	6	
Hvidbjerg Amtssygehus	12	4	105	97	7	5	1760	5	59,80	51		109	1	2	
Amtslægekredsen ialt	397	335	7795	7527	293	310	115432	316				26	132	48	

1) Inclusive læger på undersøgelses- og behandlingsafdelinger

III. Sygebehandling

Sygehuse og andre helbredelsesinstitutioner

Om sygehusvæsenets struktur i Thisted amt henvises til oplysningerne i medicinalberetningen for 1959. Sygehusenes belægningsforhold m.v. er belyst i tabel 9.

Centralsygehuset i Thisted omfatter foruden enkelte ældre bygninger en 40 år gammel hovedbygning og den i 1962 fuldførte behandlings- og sengeføj indeholdende badeafdeling, operationsafsnit, røntgenafdeling samt 3 etager med sygeafsnit à 30 senge. Under projektering var en fløj med sengeafsnit for medicinske patienter, centrallaboratorium samt kantine. I hovedbygningen indrettes øreafdeling og en høreklub, som påbegyndte sin virksomhed den 1. oktober i snævert samarbejde med Statens Hørecentral, Århus. – De gamle operationsstuer omdannedes til fødestuer m.v. i tilknytning til moderniseringen af de kirurgiske sengeafsnit.

Det nyopførte *Centralvaskeri i Thisted* ligger ved sygehuset og toges i brug sidst på året. Dette teknisk og hygiejnisk fuldt moderne vaskeri skal betjene amtets sygehuse og de projekterede plejehjem.

Amts- og bysygehuset i Nykøbing M., som toges i brug i 1962, rummer en kururgisk afdeling med 75 og en medicinsk afdeling med 45 sengepladser samt alle nødvendige undersøgelses- og behandlingslokaler.

Ved sygehusene i *Fjerritslev, Koldby, Vestervig og Hvidbjerg* er der ikke sket ændringer i årets løb.

I en del af det gamle sygehus i Nykøbing M. indrettedes i 1962 et *plejehjem* med 32 pladser. Behovet for pleje af gamle, svagelige mennesker viste sig hurtigt så stort, at det måtte udvides til 41 pladser. Institutionen er midlertidig, idet man sidst på året påbegyndte opførelsen af et nyt plejehjem med 53 pladser beliggende på det nye sygehus' terræn.

Det private plejehjem »*Bedsted Syge- og Hvilehjem*«, som i 1961 indrettedes i en nedlagt skole med plads til 35 patienter, har været fuldt belagt.

Johnsens Rekreationshjem i Thisted har 24 pladser. I 1964 havde 281 rekonalescenter ophold i hjemmet i alt 5158 dage, indtil hjemmet den 1. december midlertidigt blev lukket med en gennemgribende modernisering for øje.

Hjemmesygepleje

Lov om hjemmesygepleje af 29. marts 1957 gav i 1959 anledning til en revision af hjemmesygeplejeordningen, men ikke til større ændringer, idet hjemmesygeplejen næsten overalt var velordnet og fungerede godt.

Købstæderne indførte kommunale ordninger administreret af socialudvalget. I Thisted findes 3 hjemmesygeplejersker og 2 afløsere. Barselsplejen var endnu ved årets udgang ikke kommet ind under hjemmesygeplejen. – I Nykøbing er

Oversigt over hjemmesygeplejen i Thisted Amt i 1964

	Folke- tal	Antal patienter	Antal besøg	Antal barselp.	Antal besøg	Admini- stration
I KØBSTÆDER						
<i>Thisted</i>	8.790					komm.
Østlige distrikt		205	5.422	0	0	
Midterste distrikt		242	5.470	0	0	
Vestlige distrikt		227	6.680	0	0	
		674	17.572	0	0	
<i>Nykøbing M.</i>	9.208					komm.
Nordlige distrikt		178	3.957	25	285	
Midterste distrikt		195	3.828	21	290	
Sydlig distrikt		179	4.375	20	212	
		552	12.160	66	787	
II LANDKOMMUNER						
<i>A. Thisted lægekreds</i>						
1. Fjerritslev og Hjortdal	3.192	119	5.438	27	260	komm.
2. Ketrup-Gøtrup og Aggersborg	2.279	106	5.977	17	197	sygeplejef.
3. Thorup-Klim og Vust	1.843	300	3.733	26	200	sygeplejef.
4. Tømmerby-Lild	1.628	87	1.957	21	179	komm.
5. Øsløs-Vesløs-Arup	1.592	171	1.226	19	188	komm.
6. Hunstrup-Østerild og Hjørdemaal	1.536	149	3.349	16	147	komm.
7. Hillerslev-Kaastup og Sennels	2.231	171	2.092	30	195	komm.
8. Nors-Tved	1.436	104	3.847	23	285	sygeplejef.
9. Hanstholm	1.564	334	2.817	21	140	sygeplejef.
10. V.-Ø. Vandet	1.192	193	1.598	10	80	komm.
11. Thisted Landsogn, Skinnerup og Tilsted	3.124	149	2.862	38	470	komm.
12. Sjørring-Thorsted og Vang	2.214	182	2.934	32	303	komm.
13. Hundborg-Jannerup	2.080	153	3.025	22	181	komm.
14. Harring-Stagstrup og Skjoldb.-Kallerup	2.351	170	2.663	38	361	komm.
15. Snedsted	2.044	359	3.009	18	71	komm.
16. Nørhaa	655	128	1.742	5	47	komm.
17. Skyum-Hørdum	1.781	268	3.209	25	215	komm.
18. Sønderhaa-Hørsted	670	29	604	10	97	sygeplejef.
19. Hassing-Villerslev og Visby-Heltborg	1.617	295	3.001	18	141	komm.
20. Bedsted-Grurup og Hvidbj.-Ørum-Lodbj.	2.722	114	3.484	21	196	komm.
21. Hurup	2.520	193	3.859	24	213	komm.
22. Boddum-Ydby og Helligsø-Gettrup	2.217	109	2.341	18	186	komm.
23. Vestervig-Agger	2.627	79	2.573	23	223	komm.
24. Hvidbjerg-Lyngs og Søndbjerg-Odby	3.637	569	6.959	18	92	komm.
25. Jegindø	697	214	1.609	3	30	komm.
II A tilsammen	49.449	4.745	75.908	523	4.697	
<i>B. Morsø lægekreds</i>						
1. Tødsø-Erslev	1.502	121	1.871	11	99	komm.
2. Sejerslev-Ejerslev-Jordsby	1.622	275	6.779	19	213	sygeplejef.
3. Alsted-Bjergby, Flade-Sdr. Draaby, Gal- trup-Ø. Jølby, Dragstrup-Skallerup og Solbjerg-Sundby	4.620	¹⁾ 225 ²⁾ 194	3.437 2.373	14 13	86 96	komm. komm.
4. Karby-Hvidbjerg-Redsted	2.492	¹⁾ 196 ²⁾ 200	4.663 3.184	11 14	105 122	komm. komm.
5. Ø.-V. Assels og Ljørslev-Ørding	2.298	447	5.650	17	165	komm.
6. Tæbring-Outrup-Rakkeby og Frøslev- Møllerup	1.902	211	2.189	20	145	komm.
7. Lødderup-Elsø og Vejerslev-Blidstrup	2.566	185	2.242	25	167	komm.
II B tilsammen	17.002	2.054	32.388	144	1.198	
Købstæder tilsammen	17.988	1.226	29.732	66	787	
Landkommuner tilsammen	66.451	6.799	108.296	667	5.895	
<i>I alt</i>	84.449	8.025	138.028	733	6.682	

der 3 sygeplejersker og 2 afløsere. De tilser også barselpatienterne, således som også samtlige sygeplejersker i landkommunerne gør det.

46 af amtets 52 landkommuner har indført en for alle vederlagsfri ordning, der administreres af sognerådet. I de øvrige kommuner varetages administrationen af den stedlige sygeplejeforening. Nogle af kommunerne har slået sig sammen, således at der i alt findes 32 distrikter med 34 sygeplejersker. Disse er alle autoriserede sygeplejersker, og det samme gælder for deres afløsere med undtagelse af to sygeplejersker, hvor sundhedsstyrelsen har dispenseret fra reglen. I enkelte, små distrikter har sygeplejerskerne fungeret som afløsere for hinanden, men i de øvrige har man en anden sygeplejerske til afløsning i ferier og på fridage. Sygeplejerskerne og deres afløsere har alle gennemgået den årlige undersøgelse på tuberkulosestationen med tilfredsstillende resultat.

I omstående skema bringes en oversigt over hjemmesygeplejerskernes virksomhed. Kommunegrænser og tradition har som venteligt givet visse skævheder i arbejdets omfang, som man er opmærksom på. For Morsø lægekreds' vedkommende har kredslægen oplyst, at antallet af hjemmesygeplejerske-besøg i forhold til indbyggertallet varierer fra 0,9 til 4,2, og at antallet af besøg pr. patient varierer fra gennemsnitlig 10,4 til 24,7. Flest besøg pr. patient tegner de ældre sig for; i aldersgruppen over 65 år har sygeplejerskernes gennemsnitlige antal besøg pr. patient ligget mellem 13 og 48.

I samarbejde med Dansk Sygeplejeråds Thisted amtskreds afholder embedslægerne 1-2 faglige møder årlig for amtets hjemmesygeplejersker og sundhedsplejersker. Emnet var i år »Dermatologisk sygepleje med særligt henblik på ulcus cruris« ved dr. med., fru Grete Schäffer, Viborg, assisteret af en sygeplejerske, som demonstrerede behandlingens teknik.

Husmoderafløsning

Husmoderafløsning benyttes meget i byerne. I Thisted ydede 13 husmoderafløsere hjælp i 279 tilfælde, og i Nykøbing ydede 11 hjælp i 253 tilfælde. I 22 af de 52 landkommuner er der indført husmoderafløsning.

Hjemmehjælp til pensionister

Ved en lovændring af 18. april 1958 blev der åbnet adgang for kommunerne til at indføre en hjemmehjælpsordning for folke- og invalidepensionister, afhængig af behovet og op til 6 timer ugentlig, fordelt på 2 eller 3 dage. I 1964 havde Thisted 24 og Nykøbing M. 15 hjemmehjælpersker igang. Den udbetalte løn udgjorde i Thisted 130.228 kr. og i Nykøbing 84.168 kr. Såvidt embedslægerne bekendt findes hjemmehjælpsordninger ikke indført i sognekommunerne.

IV. Særlige foranstaltninger mod sygdomme

Tuberkulosestationernes virksomhed

omtales i særskilt afsnit side 37.

Vaccinationer

Koppevaccination udførtes af embedslægerne på 247 børn i byerne og 921 børn på landet. De praktiserende læger koppevaccinerede 177 børn. 5 børn blev fritaget for koppevaccination. Af skolelægernes beretninger fremgår det, at 34 skolesøgende børn ikke er vaccineret mod kopper.

Calmettevaccination udførtes af enkelte af de praktiserende læger (på 13 børn), af nogle af skolelægerne samt i betydeligt omfang af tuberkulosestationen (se side 43).

Difteri-, stivkrampe- og kighostevaccination foretages med blandingsvaccine af de praktiserende læger og som regel i forbindelse med helbredsundersøgelserne af småbørn under 7 år. I byerne, hvor de fleste børn kommer regelmæssigt til disse undersøgelser, er vaccinationen ret godt gennemført, men på landet kniber det en del. I Thisted og Nykøbing fandt skolelægerne, at 5 % og på landet 11 % af børnene ikke havde fået gennemført denne vigtige vaccination.

Mod stivkrampe alene vaccinerede de praktiserende læger 289 personer.

Poliovaccination gives af lægerne i tilslutning til helbredsundersøgelserne af småbørn. Skolelægerne fandt, at 5,1 % af skolebørnene ikke havde fået alle 4 indsprøjtninger mod polio, og påmindede forældrene om betydningen af at få det gjort.

Vaccination mod andre sygdomme (tyfus, paratyfus, pest, kolera m.v.) er foretaget i en del tilfælde på folk, der skulle rejse udenlands.

Karantæneforanstaltninger

Karantænekommissionerne har ikke været i funktion i 1964.

Rottebekæmpelse

foretages systematisk i byerne og med vekslende interesse og held i landkommunerne, hvor særlig den bygningsmæssige rottesikring af landejendomme er vanskelig og ofte forsømmes.

Desinfektion

for offentlig regning mod tuberkulose foretoges 1 gang.

V. Forebyggende helbreds kontrol o.lign.

Omsorg for svangre og fødende

Under Mødrehjælpsinstitutionen for Aalborg, Hjørring og Thisted amter oprettedes i 1957 et filialkontor i Thisted, som har konsultation 2 dage ugentlig. I Nykøbing M. holdes konsultation 1 gang ugentlig og i Hurup 2 gange månedlig. Institutionens formål er at give svangre kvinder og mødre med børn personlig, social og juridisk bistand samt råd og vejledning, derunder om den hjælp af økonomisk og lægelig art, der under svangerskabet og efter fødslen står til rådighed for dem selv eller til hjælp ved forsørgelsen af barnet, f.eks. juridisk bistand i faderskabssager, bistand i adoptionssager, bistand ved anbringelse af gravide kvinder og mødre med børn. Der hjælpes med spædbørnsudstyr. Der skaffes rekreationsoophold for mødre med småbørn, og i et vist omfang ydes direkte økonomisk støtte, herunder uddannelseshjælp til enligstillede mødre.

1. april 1963–1. april 1964 udgjorde det samlede antal henvendelser til filialkontoret 1041 (856).

En betydningsfuld gren af institutionens virksomhed er arbejdet med at hjælpe de kvinder, der ønsker deres svangerskab afbrudt. Mødrehjælpsinstitutionen medvirker i overensstemmelse med lov af 23. juni 1956 om foranstaltninger i anledning af svangerskab m.v. til undersøgelse og afgørelse af, om betingelserne for svangerskabsafbrydelse foreligger. Læger og jordemødre har i henhold til lov af 1. oktober 1945 om svangerskabshygijne pligt til at henvise patienter, der som grundlag for et ønske om svangerskabsafbrydelse anfører personlige, sociale og økonomiske vanskeligheder, til mødrehjælpen. 65 kvinder henvendte sig med ønske om svangerskabsafbrydelse (1963: 47, 1962: 41, 1961: 56, 1960: 40, 1959: 57, 1958: 63). Hos 35 af disse kvinder fandt samrådet indication herfor. Man har overfor de kvinder, der har fået afslag på deres ønske eller selv har frafaldet ønsket om svangerskabsafbrydelse, søgt at sætte ind med økonomisk og personlig hjælp.

Lovgivningen om vederlagsfri svangerskabsundersøgelse og om adgang til mælkehjælp udnyttes i byerne i meget stor udstrækning. På landet er tilslutningen noget mindre.

Fødehjem og fødeklinikker findes ikke, men i amtets 4 »små sygehuse« foregår en del fødsler, fortrinsvis normalt forløbende. I Nykøbing sygehus og på Centralsygehuset i Thisted modtages fødende såvel med komplikationer som til normal fødsel.

Antallet af fødsler i sygehusene er jævnt stigende og fordoblet i løbet af den sidste halve snes år. I år fødtes 462 børn i sygehusene = 32,7 % af samtlige fødsler (1963: 30 %, 1962: 27 %, 1961: 22,8 %, 1960: 22,3 %, 1955: 17,2 %, 1952: 15 %).

Om fødslernes fordeling indenfor amtets sygehuse fremgår følgende tal af sygehusenes skematiske årsberetninger fra 1. april 1963–31. marts 1964:

	normale fødsler	fødsler med komplikationer	aborter	antal indlagte patienter ialt
Thisted, kir. afd.	87	62	93	2874
Nykøbing M., kir. afd.	124	44	46	1439
Fjerritslev	32	2	0	277
Koldby	20	7	11	360
Vestervig	39	6	19	486
Hvidbjerg	28	4	3	105

Tabel 6 Uddrag af jordemødrenes fødselsprotokoller

	1964	1963	1962	1961	1960
Antal fødende kvinder	1392	1477	1426	1405	1364
– fødte børn	1411	1498	1438	1426	1383
heraf { på sygehus eller klinik	462	449	389	325	309
{ født uden for ægteskab	59	72	60	56	58
Fødselsvægt under 2500 gr.	71	64	72	70	58
Uregelmæssigheder ved fødsler, ialt	8	21	21	13	19
Fødsler fuldendt ved naturen	1345	1428	1364	1354	1336
– – – tang	21	16	22	19	20
– – – fremtrækning og vending ...	13	7	17	19	13
– – – kejsersnit	32	47	32	33	14
– – – skarpe instrumenter	0	0	0	0	0
Antal kvinder, der har fået bedøvelse	1278	1338	1301	1281	1234
– – – – – pituitrin eller lign. ...	235	251	245	313	335

Tabel 10 Sundhedsplejerskernes virksomhed

	Spædbørnsarbejde				Skole- børns ar- bejde	Undervisning			
	Antal fødsels- anm. modtager	Hjem, der straks har nægtet modtagelse	Under tilsyn 31/12 1964	Samlet antal besøg		Børne- plejekurser afholdt		Andre af shpl. afh. kurser	
						k.	t.	k.	t.
Thisted	183	1	172	2836	+			1	10
Nykøbing M.	123	0	118	1967	0			4	50
Tilsammen 1964	306	1	290	4803	+			5	60
Tilsammen 1963	325	2	305	5046	+			1	12

Sundhedsplejerskeordningen

omfatter købstæderne Nykøbing M. og Thisted med Thisted landsogn hertil knyttet. Der er ingen børneplejestationer og ingen sundhedsplejersker på landet.

Sundhedsplejerskernes virksomhed, som belyses i tabel 10, er meget påskønnet af mødrene og af sundhedsvæsenet.

Omsorg for mindre børn

Tilslutningen til de profylaktiske undersøgelser af børn i alderen 0–7 år er god i byerne, men noget mindre på landet. Afstanden til lægen er en hindring, og mangelen af sundhedsplejersker spiller sikkert også ind.

Aas Børnehjem har plads til 36 børn i alderen 2–14 år og var omtrent fuldt belagt. Det drejer sig i stigende grad om ret store børn med adfærdsvanskeligheder på grund af hjemlige forhold. I de fleste tilfælde enes forældre og børneværn om at lade barnet komme hjemmefra en tid.

Ved mindre tilbygninger og moderniseringer holdes børnehjemmet på højde med tidens udvikling. Der er udarbejdet skitseforslag til en større nybygning med 6 enkeltværelser til de største elever, en skolestue, som også kan benyttes til samlingsal, samt 3 små lejligheder til personalet.

Søndbjerg Børnehjem har plads til 36 børn i alderen 2–14 år. Gennemsnitsbelægning 34 børn.

Dronning Louises Børnehave i Thisted opførtes i 1955 med plads til 60 børn. Trods betydelig overbelægning er der til stadighed en lang venteliste.

Nykøbing M. Børnehave oprettedes i 1945 med plads til 50 børn. Den er til stadighed fuldt belagt. – Børnehaverne i Thisted og Nykøbing M. er statsunderstøttede.

I Nykøbing oprettedes desuden fra den 1. juli en privat, ikke statsunderstøttet børnehave med plads til 20 børn, hvoraf de fleste kun tilbringer den halve dag i børnehaven. – Også i Thisted er der uden tvivl behov for en børnehave til.

Omsorg for børn i skolealderen

Skolevæsenet i Thisted

Skolelæge, fru Else Kjær's beretning for skoleåret 1963–64 indgår i den skematiske oversigt, tabel 13.

Skoletandpleje indførtes i 1940 og blev foretaget af byens tandlæger efter forældrenes valg. Under konflikten mellem Dansk Tandlægeforening og kommunalbestyrelserne indførtes i 1958 en midlertidig tandplejeordning for skolebørnene, hvor forældrene kan få refunderet størsteparten af udgifterne ved børnenes behandling hos hjemmets tandlæge. Byrådet har i 1963 vedtaget at ansætte en skoletandlæge og indrette skoletandklinik i den nedlagte skoleinspektørbolig.

Specialundervisning påbegyndtes i 1942 for svagtbegavede og i 1946 for læseretarderede børn. Den er i stadig udvikling og kræver megen og velkvalificeret arbejdskraft.

Skoleidrætten foregår på Stadion under udmærkede forhold. I sommermånederne drives skolebadning på det kommunale søbad. Om vinteren får børnene brusebad efter gymnastiktimerne, men der gives ikke regelmæssige renselsesbade, idet man mangler lokaliteter hertil. På Vestre skole påbegyndtes opførelsen af en tredie, stærkt tiltrængt gymnastiksal.

Uddrag af skolelægeindberetninger for skoleåret 1963/64

Tabel 13

	Antal elever i sk. med fast lægebesøg mindst een gang om ugen <i>Købstæderne</i>			Antal elever i sk. uden fast lægebesøg <i>Landkommunerne</i>			Antal elever i alt		
	1. kls.	7. kls.	smtl. kls.	1. kls.	7. kls.	smtl. kls.	1. kls.	7. kls.	smtl. kls.
1. Antal undersøgte elever	246	333	3556	1203	1266	9942	1449	1599	13498
5. Antal ikke koppevaccinerede	3	3	20	1	2	14	4	5	34
6. - - difterivacc. 3. gang	20	12	165	112	146	1104	132	158	1269
7. - - poliovacc. 4. gang	27	4	144	110	14	541	137	18	685
8. a) Antal tub. pos. efter tub. infektion	6	2	34	14	14		20	16	
b) - calmettevacc. før skoleg. begyndelse	33	107	1378	59	157		92	264	
c) - calmettevacc. efter skoleg. begyndelse	178	209	2025	967	1032		1145	1241	
heraf i indværende skoleår	177	21	202	965	19		1142	40	
9. a) Antal spontane invertorer, nyerkendt				9		9	9		9
b) - elever med baciludskill., nyerkendt.									
Antal elever med:									
10. Adipositas (efter klinisk skøn)		22	105	24	23	221	24	45	326
11. Hjertelidelser (klinisk sikre)	1		14	2	1	14	3	1	28
12. Asthma	1		1	1		2	2		3
Ialt	2	1	22	4	4	23	6	5	45
13. Epilepsi og epilept. ækvivalenter	1	1	11		5	19	1	6	30
14. Pareser efter polio			1	2		2	2		3
Ialt			4	2	3	17	2	3	21
16. Udtalte taleforstyrrelser som indicerer særlig foranstaltning	4	10	24	6	3	43	10	13	67
21. Diabetes				1	1	3	1	1	3
Ialt			5	1	2	17	1	2	22

Skolevæsenet i Nykøbing M.

Skolelæge Poul Vogensens beretning for skoleåret 1963–64 indgår i den skematiske oversigt, tabel 13. Skolevæsenet har lokaler beregnet til skoletandklinik, men en skoletandlæge er endnu ikke ansat.

Særundervisning påbegyndtes i 1954 og forestås nu af en uddannet skolepsykolog, som tillige virker i landsbyskolerne på Mors. Den i 1957 påbegyndte tunghøre- og taleundervisning blev fra august 1964 udvidet til at omfatte 2 høreklasser og 1 taleklasse, som også vil få udenbys elever fra Mors og dele af Thy og Salling.

Skolebespisning gaves ved privat foranstaltning med to retter varm mad, idet 20 børn bispistes daglig og 90 hver anden dag indtil 1. april. Herefter er skolebespisningen ophørt i Nykøbing ligesom de fleste andre steder.

Skolevæsenet i landkommunerne

Ifølge amtsskolekonsulentens beretning var der i amtets landkommuner ved årets udgang 9858 skolesøgende børn (1937: 8878).

Der fandtes 11 købstadordnede skoler, heraf 8 med realafdeling, og 57 landsbyordnede skoler, hvoraf 3 har realafdeling. Realskolerne i Hurup og Hvidbjerg overgår til kommunal drift. Spredt i landsdelen findes 7 friskoler.

Skolestrukturen i landkommunerne ændres stadig betydeligt ved nedlæggelse af små skoler og opførelse af større, årgangsdelte skoler, hvoraf 16 har 8. og tre 9. klasse. Man er nu nået så vidt, at $\frac{2}{3}$ af eleverne fortsætter skolegangen ud over den undervisningspligtige alder. Heraf går den ene halvdel i 8. klasse og den anden halvdel i 1. realklasse.

Lærermangelen, som i årevis har ligget over 20 %, bedredes i år så meget, at kun 11,5 % af stillingerne var vakante. Det skyldes nok hovedsagelig lærer-rationeringen, der siden 1962 gradvis har modvirket, at nogle skoler, særlig i byerne, havde flere lærere ansat end strengt nødvendigt.

De sidste års nedskæring af kvoten til skolebyggeri har bevirket, at man stadig må bruge en del uegnede og hygiejnisk utilfredsstillende lokaler til undervisning. Udsigterne synes lange for at afvikle amtets 18 foreliggende projekter til nye skoler eller hårdt tiltrængte udvidelser af bestående skoler.

Der er skolelæger ved alle skolerne. Landkommunerne er opdelt i 7 skolelægedistrikter, hvert med mellem 1000 og 1500 børn. Skolelæge H. Friis-Rasmussen har de to distrikter på Mors og skolelæge Poul Malmstrøm tre distrikter i Thy. Skolelægerne har sekretærer til journalføring o. lign., men det bør tilstræbes, at uddannede sundhedsplejersker ansættes som medhjælp ved skolelægearbejdet.

Som det fremgår af tabel 13, undersøgte skolelægerne i skoleåret 1963–64 ca. 10.000 elever i landkommunerne. 70 af disse var tuberkulinpositive efter gennemgået tuberkuløs infektion. Alle tuberkulinpositive børn i 1. klasserne og afgangsklasserne røntgenfotograferes i røntgenvognen, og skolernes lærere og øvrige personale skal være under årlig tuberkulosekontrol. Skolelægenes arbejde gennemførtes i øvrigt efter de sædvanlige retningslinier. Det påvistes, at 11 % af børnene ikke var vaccineret mod difteri og stivkrampe; skolelægenes

henstilling til børnenes forældre om at sørge for, at denne vigtige sygdomsforebyggende foranstaltning gennemføres, bliver som regel fulgt.

Skolelægerne peger stadig på, hvor dårligt børnenes tænder gennemgående passes. Af 2300 skolebørn på Mors, var der 400, som aldrig børstede tænder, og 1100 børn som aldrig havde været hos tandlæge. Der er mange grunde til, at det står sådan til, og der er brug for alle gode kræfter: arbejdskraft, pengemidler og en voksende interesse for at forebygge og bekæmpe folkesygdommen caries i tænderne.

Skolelægerne gør også opmærksom på de dårlige akustiske forhold i mange skoler, ikke mindst de nyere, opført under og efter krigen. Den rungende efterklang af almindelig tale og støj i klasseværelserne og på gangene er meget generende og trættende for børn og lærere. Der kan opnås en del ved lyd-dæmpende foranstaltninger, og i mange sogneråd er man opmærksom på dette spørgsmål.

I 1955 påbegyndtes *specialundervisning* af elever, som på grund af svag begavelse, ordblindhed eller dårligt syn og hørelse ikke kan følge den almindelige undervisning. For særligt svagt begavede børn er der under Forsorgscentrene oprettet eksternatskoler i Fjerritslev, Thisted og Nykøbing M.

Omsorg for unge

Under tilsyn af børneværnsudvalget i Thisted var i 1964: 24 børn og unge efter forsorgslovens kap. III og 25 efter kap. IV og V.

Under tilsyn af børneværnsudvalget i Nykøbing M. var 53 børn og unge efter forsorgslovens kap. III. Antallet af børn inddraget under børneværnsforsorg i henhold til kap. IV og V var 27.

For unge i alderen 14-18 år findes fritidsklubber i Thisted, Nykøbing M., Hurup, Snedsted, Fjerritslev og flere byer.

Omsorg for gamle og kronisk syge

Thisted alderdomshjem har plads til 59 personer og var fuldt belagt. Til de dårligste patienter findes indrettet 3 sygestuer med i alt 6 sengepladser.

Folkepensionistboliger findes med 24 lejligheder i en særskilt bygning samt 12 lejligheder i Andelsboligforeningens huse. I Krejbergs stiftelse bor 4 og i Håndværkerstiftelsen 10 personer.

I det under socialministeriet oprettede alderdomshjem for flygtninge i Dragsbæk ved Thisted er der plads til 80 personer, hvoraf nogle bor på 2-sengs stuer.

Nykøbing M. alderdomshjem er i årets løb blevet udvidet med en tilbygning med 8 eneværelser og 2 dobbeltværelser til ægtepar, elevator samt lejlighed til bestyreren (diakon), således at man nu i alt disponerer over 84 pladser. Bygningens gamle del trænger til modernisering af toiletforholdene, badeværelser og skyllerum. Man har påbegyndt installation af håndvask på værelserne.

50 folke- og invalidepensionistlejligheder findes indrettet i nybygninger. I byen er der 7 private stiftelser med plads til ca. 75 personer.

Landkommunerne. I 28 af amtets 52 landkommuner findes alderdomshjem, hvoraf de fleste er opført eller udvidet og moderniseret efter krigen. I enkelte

tilfælde har 2 eller 3 kommuner i fælleskab opført et alderdomshjem, således at dette spørgsmål er løst for 31 landkommuners vedkommende. Der arbejdes med planer i flere kommuner.

I nogle kommuner er man ved at tilvejebringe *hjemmehjælp* til pensionister, for at de kan blive i stand til at klare sig ude i samfundet så længe som muligt. For en del af folke- og invalidepensionisterne ville det tillige være et gode, hvis kommunerne kunne medvirke til at få indrettet nogle små lejligheder med moderne bekvemmeligheder.

Spørgsmålet om opførelse af egentlige *plejehjem* for gamle og kronisk syge trænger sig mere og mere på. I den nedlagte skole i Bedsted indrettede diakon Ingemann Larsen i 1962 »Bedsted Syge- og Hvilehjem« med plads til 36 pensionærer, og det blev straks fuldt belagt. Det samme gælder »Thisted Amts Plejehjem i Nykøbing Mors«, hvor man i det nedlagte sygehus har indrettet 41 pladser til folke- og invalidepensionister, som trænger til særlig pleje. Denne midlertidige institution vil snart blive afløst af et plejehjem på det nye sygehus' terræn, med plads til 53 patienter. Byggeriet påbegyndtes i efteråret 1964. — Endvidere fortsattes planlægningen af plejehjem i Thisted og Fjerritslev, begge steder i forbindelse med sygehuset. Når disse planer ad åre kan føres ud i livet, vil man i Thisted amt råde over ca. 200 pladser til kronisk syge og gamle, som har et stort behov for pleje, d.v.s. godt 2 ‰ af befolkningstallet, hvilket muligvis vil være tilstrækkeligt til at dække behovet.

Amtsrådet og de to byråd har nedsat et fælles *amtsplejeudvalg* som rådgivende organ for kommunernes forsyrg for folke- og invalidepensionister.

Afvænningsforanstaltninger

Narcomani er forholdsvis sjælden i denne del af landet, og det er muligt at føre ret nøje kontrol med hvert tilfælde.

Da antabusbehandlingen af alkoholikere kom frem for en halv snes år siden, påbegyndtes dette arbejde af dertil nedsatte udvalg i Thisted og Nykøbing. I de senere år varetages behandlingen af alkoholikere som oftest af vedkommendes egen læge.

Erhvervshygiejne og arbejderbeskyttelse

Der har ikke foreligget større sager til behandling.

Revalideringscentret for Thisted og Viborg amter, som har sit hovedsæde i Skive, er kommet godt igang med sin virksomhed, der påbegyndtes i 1961. Der foreligger endnu ikke nogen statistisk opgørelse over arbejdets omfang, som består i støtte til erhvervshæmmede i form af arbejdsprøvning og -optræning, evt. oplæring og forsøg på placering i egnede arbejder. Centret har haft det bedste samarbejde med den fysiurgiske afdeling og revalideringsafdelingen i Folkekuren ved Hald. Socialministeriet godkendte et projekt vedrørende en revalideringsinstitution i Thisted til optræning i værksteds- og fabriksarbejde. Revalideringscentrets bestræbelser møder ofte særlige vanskeligheder i denne del af landet, hvor man har så få og så små industrielle virksomheder at samarbejde med.

VI. Offentlig hygiejne

Sundhedsvedtægter

Thisted. Sundhedsvedtægten er tidssvarende (1955), og kommissionen har i 9 møder behandlet 31 sager, hvoraf de fleste angik levnedsmiddelkontrol og godkendelse af pelsdyrfarme.

Nykøbing M. Byens 37 år gamle sundhedsvedtægt blev i 1964 afløst af en ny, stadfæstet den 29. maj. Kommissionen har i 7 møder behandlet 55 sager, bl.a. angående afløb for spildevand i ukloakerede områder i byens udkant, ledningsmiddelkontrol og usunde boliger.

Boligtilsynet i de to byer har ikke haft sager til behandling.

Landkommunerne. »Sundhedsvedtægten for landkommunerne på Mors« af 1951 og »Sundhedsvedtægten for landkommunerne i Thisted lægekreds« af 1952 er omtrent enslydende. Under udarbejdelse var en sundhedsvedtægt for alle amtets landkommuner indeholdende nyere bestemmelse om godkendelse af wc-afløb m.m. For de kommuner, der vedtager regulativ for mælkekontrol på produktionsstedet, er udarbejdet et forslag til sundhedsvedtægt med hertil svarende bestemmelser.

Sundhedskommissionernes virksomhed: Antallet og arten af de behandlede sager fremgår af tabellerne 11 a og 11 b. Af landkommunernes 52 sundhedskommissioner har 45 holdt møder (1963: 40, 1962: 36, 1961: 27) og 4 på anden

Tabel 11 a Sundhedskommissionernes virksomhed i 1964

	By- kommu- ner	Landkommuner m. bymæssig bebyggelse m. over 2000 indbyggere	øvrige
1. Antal kommuner ialt	2	1	51
2. - kommuner uden sundhedsvedtægt			
3. - sundhedskomm., som har holdt møder	2		45
4. - sundhedskomm., som ikke har holdt møder, men behandlet sager		1	3
5. - aktive sundhedskommissioner (3 + 4)	2	1	48
6. - møder ialt	16		101
7. - behandlede sager ialt	86	4	297
8. - sundhedskommissioner, i hvis møder embeds- lægen har deltaget	2		24
9. - møder, hvortil embedslægen har været ind- varslet	15		38
10. - sundhedsvedtægter stadfæstet før 1934			
11. - - - 1934-47			
12. - - - 1948 ell. senere	2	1	51
13. - kommuner, som ikke har indsendt beretning ...			

måde haft sager til behandling. 3 sundhedskommissioner viste således ikke livstegn i årets løb. Som helhed er kommissionernes virksomhed øget meget i de senere år, specielt vedrørende levnedsmiddelkontrol, dagrenovation og de aktuelle spørgsmål om vandforsyning og spildevandsafløb i forbindelse med sommerhusbyggeriet. På Mors har politimesteren og kredslægen udfoldet en betydelig aktivitet ved at bistå sundhedskommissionerne vedrørende sagerne reelle og formelle behandling.

I efteråret afholdt embedslægerne for 16. gang det årlige *fællesmøde for amtets sundhedskommissioner*, sogneråd og andre interesserede. Under hovedemnet: Dagrenovation belyste kredslæge Biinfeldt, Skive, lossepladsernes forhold. Kommuneingeniør C. Vendelboe og sognerådsformand J. Olander, Hurup, samt byrådsmedlem Sv. Tage Nielsen, Nykøbing M., omtalte deres erfaringer med formalisering af dagrenovation i biler, og afdelingsingeniør Poul Jensen, Århus, omtalte forbrænding af dagrenovation, specielt anlæg for mindre bysamfund, teknisk og økonomisk belyst. Mødet havde som vanligt god tilslutning af kommunalfolk og teknikere.

Tabel 11 b Sager behandlet af sundhedskommissionerne i 1964

	Bykommuner		Landkommuner	
	Thisted	Nykøbing	m. bymæss. bebygg. over 2000 indbygg,	øvrige
Udryddelse af skadedyr i beboelsesrum m. v.				
Føde- og plejehjem		1		
Skoler, børnehaver m. v.		1		
Vandforsyning	3			33
Afløb for spildevand	4	23		76
Levnedsmidler	5	8		29
Mælkekontrol				3
Stalde, husdyrhold, møddinger m. v.	1			7
Bagerier, brødudsalg og iskonditorier m. v.	5			4
Fisk, vildt, fjerkræ m. v.	1	7		6
Restaurationslokaler	1	1		3
Boliger	2	1	1	25
Soverum for lærlinge og medhjælpere				
Logihuse og svendehjem				
Sommerlejre (teltlejre), vandrehjem				6
Beboelsesvogne o. l.				
Svømmebassiner, badeanstalter og badestrande				
Sundhedsfarlige virksomheder	1			4
W. C., latriner og pissoirer	1			12
Lossepladser			1	14
Renovationsudførelse			1	9
Pelsdyrfarme	4		1	45
Garager				
Barber- og frisørstuer				
Kirkegårde				
Andre forhold	3	13		21

Drikkevandsforsyning

Thisted vandværk har 13 borer af forskellig dybde (12–30 m). De månedlige bakteriologiske vandanalyser viste sig tilfredsstillende. Middelvandforbruget pr. indbygger pr. døgn var 331 liter (364). I 1937 var det 137 liter. Sagen om vandindvindingsret er endnu ikke afsluttet.

Nykøbing M. vandværk, som fik vandindvindingsret i 1952, har 18 ca. 30 m dybe borer. Vandet iltes ved regnstyrt og passerer et filter af kvartsmateriale. Middelvandforbruget pr. indbygger pr. døgn var 363 liter (346). De månedlige bakteriologiske vandanalyser var tilfredsstillende.

Landkommunerne. Der findes 109 vandværker, som i medfør af sundhedsvedtægten kontrolleres bakteriologisk og kemisk ved årlige vandanalyser. De anvender alle grundvand, og de fleste kan bruge råvandet, som det er. En del vandværker må ilte og filtrere vandet.

Ved landvæsenskommissionskendelser er der i årets løb tillagt følgende vandværker vandindvindingsret: Fjerritslev, Svinkløvvejens vandværk (nyt) i Hjortdal, Øsløs søndre, Gettrup, Hvidbjerg, Solbjerg, Faarup II, Sundby og Ø. Jølby. Endvidere fik A/S Synopal, Thisted, vandindvindingsret til teknisk brug.

Vandværker i Thisted amts landkommuner

Oversigt over vandanalyser i 1964

	Thisted lægekreds	Morsø lægekreds	Ialt
Antal vandværker ialt	71	38	109
– – undersøgt	71	38	109
Antal vandværker med:			
Kimtal under 100	68	34	102
– mellem 100 og 1000	3	3	6
– over 1000	0	1	1
Coli-aerogenes	3	9	12
Escherichia coli	0	3	3

I tilfælde hvor de rutinemæssige årlige vandanalyser viste forhøjede kimtal eller indeholdt coli, er nye vandprøver blevet udtaget. I ovenstående oversigt er den dårligste analyse anført. Nogle af prøverne er sandsynligvis forurenede ved dårlig prøvetageteknik. Dette gælder bl.a. 4 vandværker, hvor man ved omprøver fandt colifrit vand.

Analysen og eftersyn af vandværker gav anledning til følgende bemærkninger.

1. Østerild vandværk: forurening med coli aerogenes svandt, da man fik repareret et kloakbrud i nærheden af vandværket.

2. Øster Jølby vandværk, som gentagne gange har vist sig forurenede og coliholdigt, indeholdt ved prøver i januar og februar *Escherichia coli*. Der blev påbudt kogning af alt drikkevand. Man har nu opgivet dette vandværk og har

anlagt en ny boring på et andet sted. Vandet har vist sig tilfredsstillende, og man har fået vandindvindingsret.

3. Fredsø vandværks vand viste forhøjet kimal og *Escherichia coli*. I en omprøve fandtes ingen coli, men forhøjede kimal, og en måned senere fuldt tilfredsstillende vand. Da vandmængden ikke var tilstrækkelig, anlagde man senere en ny boring.

4. Faarup I vandværk frembød vand uegnet til drikkevand. Boringen er nedført fra bunden af en brønd, som der ofte står vand i. Man vil nu opfylde brønden.

Mejeriernes brugsvand

er ligeledes underkastet årlig laboratoriekontrol ifølge sundhedsvedtægten.

Mejerier i Thisted amts landkommuner

Oversigt over vandanalyser i 1964

	Thisted lægekreds	Morsø lægekreds	Ialt
Antal mejerier ialt	26	9	35
— — undersøgt	26	9	35
Antal mejerier med:			
Kimal under 100	25	9	34
— mellem 100 og 1000	1	0	1
— over 1000	0	0	0
Coli-aerogenes	1	0	1
Escherichia coli	0	1	1

Andelsmejeriet »Jølby«s boring har samme uheldige jordbundsforhold (kalklag med spalter) som det gamle vandværk i Ø. Jølby. Der fandtes *Escherichia coli* i vandprøven, og sundhedskommissionen påbød kogning.

Brøndene i landkommunerne

er ofte forurenede af primitive afløb for husspildevand eller fra stalde og møddinger. Men forholdene forbedres, efterhånden som man få anlagt boringer. På opfordring har embedslægerne ladet undersøge vandprøver fra en del brønde ved skoler, lejrpladser, hoteller og hos private.

Kontrol med næringsmidler

Epidemisk sygelighed er ikke forekommet blandt personalet i virksomheder, der er beskæftiget med fremstilling og distribuering af levnedsmidler.

A. Kødkontrol

I Thisted og Nykøbing M. varetages kødkontrollen af andelsslagteriernes dyrlæger.

Stadsdyrlægerne i Thisted og Nykøbing foretager sammen med politiet mindst 4 årlige eftersyn af slagter- og viktualieforretninger samt hos købmænd, som har tilladelse til forhandling af dybfrosne, færdiglavede middagsretter, fisk, fjerkræ m.v. Der er påtalt en del ret alvorlige fejl ved frostkonservatorerne, såsom manglende eller defekt termometer, manglende afrimning, mangelfuld emballage af varerne og opbevaring af private levnedsmidler i salgskonservatorerne. I Nykøbing blev 15 kg dybfrosne varer kasseret på grund af optøning, som skyldtes fejl ved konservatorens fryseanlæg. I to kolonialforretninger blev ulovligt forefundet bakker med leverpostej, kødpølse og pålæg i plastik-folie.

B. Mælkekontrol

Thisted og Nykøbing M.

I anledning af at levnedsmiddellaboratoriet i Nykøbing M. stod overfor en omfattende modernisering, indgik man overenskomst om, at laboratorieundersøgelse af mælk og andre levnedsmidler fra den 1. november foretages af Thisted kommunale levnedsmiddellaboratorium.

Ifølge sundhedsvedtægten må der i begge byer kun forhandles varmebehandlet konsummælk.

Fra stadsdyrlægernes beretninger – jfr. de skematiske oplysninger i tabel 12 a – kan anføres følgende.

Stadsdyrlægen i Thisted bemærker om leverandørmælken, at dens hygiejniske kvalitet trods stigende vanskeligheder ved produktionen viste en ikke ubetydelig fremgang. Kimtallet er gået ned, og undersøgelser for termoresistente bakterier viser, at der arbejdes nogenlunde renligt med mælkenes produktion. Handelsmælken var nærmest som foregående år. Indholdet af colibakterier svinger meget og er gennemgående for stort. Flødens kvalitet, som ikke var i god i 1963, blev en del bedre i løbet af 1964.

Også stadsdyrlægen i Nykøbing M. fandt leverandørmælken og staldhygiejnen i det store og hele tilfredsstillende. I handelsmælken fandtes et passende lavt indhold af colibakterier, og bakteriologisk kontrol af mælkenes holdbarhed i et døgn viste gennemgående ret pæne resultater.

Antibiotika (penicillin m.v.) påvistes ikke i de 2100 mælkeprøver, som undersøgtes herfor.

Flaskerensningen var i år noget bedre i Nykøbing end i Thisted, idet tallene for de to byer er følgende: sterile var 87 % og 77 %, nogenlunde rensset var 11 % og 7 %, og slet rensset fandtes 2 % og 16 %. Årsagen til det dårligere resultat i Thisted lå i, at kloringsanlægget på en af vaskemaskinerne periodevis svigtede.

Tabel 12 a

Mælkekontrol, byerne

	Thisted	Nykøbing M.
Antal mejerier	2	2
– mælkeudsalg	12	23
– vogne	8	11
– børnemælksgårde		
Dagligt salg i liter af:		
Varmebehandlet sødmælk	3598	3412
Kærnemælk	543	387
Børnemælk	0	0
<i>Besætningskontrol:</i>		
Antal dyrlægeundersøgte køer månedlig	1780	896
– tilfælde af yverbetændelse	926	237
– – – børilidelser	13	1
– – – andre sygdomme	11	4
<i>Leverandørmælken:</i>		
Reduktaseprøver under I kl. *) (pct. af udtagne prøver)	9	11
Pos. brucellaantistofreaktion (– – – –)		
– – – – unders. besætn.)	0	0
<i>Handelsmælken:</i>		
Over 25000 kim pr. ml. (pct. af udtagne prøver)		
pasteuriseret mælk	7	8
lav – –	24	18
stassaniseret –		
Coliforme bakterier i 0,1 ml. (pct. af udtagne prøver)		
pasteuriseret mælk	11	8
lav – –	26	2
stassaniseret –		
Fosfatasepositive prøver (pct. af udtagne prøver)	2	0
<i>Spiseis:</i>		
Over 100.000 kim pr. ml. (pct. af udtagne prøver)		
Coliforme bakterier i 0,1 ml. (pct. af udtagne prøver)		

*) I. klasse = affarvningstid mindst 4½ time

Landkommunerne

Af disse har *Hurup, Vestervig-Agger og Skyum-Hørdum kommuner* en mælkevedtægt i lighed med købstæderne, ifølge hvilken konsummælksbesætningerne dyrlægekontrolleres månedlig, og konsummælk og -fløde underkastes regelmæssig laboratoriekontrol. Resultaterne findes opført i tabel 12 b.

Tabel 12 b

Mælkekontrol i 3 landkommuner

	Hurup	Vestervig- Agger	Skyum- Hørdum
Antal mejerier	1	1	1
– mælkeudsalg	3	1	2
– vogne	3	2	2
– børnemælksgårde	0	0	0
Dagligt salg i liter af:			
Varmebehandlet sødmælk	700	425	350
Kærnemælk	100	80	60
Børnemælk	0	0	0
<i>Besætningskontrol:</i>			
Antal dyrlægeundersøgte køer månedlig	178	100	50
– tilfælde af yverbetændelse	73	22	21
– – – børtilidelser	14	2	1
– – – andre sygdomme	0	1	2
<i>Leverandørmælken:</i>			
Reduktaseprøver under I klasse (pct. af udtagne prøver)	0	0	0
Pos. brucellaantistofreaktion (– – –)	0	0	0
– – – (– – unders. besætn.)			
<i>Handelsmælken:</i>			
Over 25000 kim pr. ml. (pct. af udtagne prøver)			
pasteuriseret mælk	50	70	40
lav – –			
stassaniseret –			
Coliforme bakterier i 0,1 ml. (pct. af udtagne prøver)			
pasteuriseret mælk	24	?	50
lav – –			
stassaniseret –			
Fosfatasepositive prøver (pct. af udtagne prøver)	0	0	0
<i>Spiseis:</i>			
Over 100.000 kim pr. ml. (pct. af udtagne prøver)			
Coliforme bakterier i 0,1 ml. (pct. af udtagne prøver)			

For de øvrige landkommuner gælder sundhedsvedtægtens almindelige bestemmelser i afsnittet for mælkekontrol paragraf 35–48. I medfør heraf er der siden 1956 gennemført månedlig laboratoriekontrol med samtlige mejeriers konsummælk og -fløde, hvoraf prøver indsendes til stadsdyrlægerens laboratorier i Thisted og Nykøbing M. Fra den 1. november 1964 undersøges også prøverne fra Mors på laboratoriet i Thisted. – Det har vist sig, at konsummælkens og -flødens hygiejniske standard som helhed er bedret en del gennem årene, men at den for enkelte mejeriers vedkommende endnu lader en del tilbage at ønske.

C. Diverse

En lille levnedsmiddelepide mi optrådte i Sydthy, hvor 9 udaf 11 deltagere i et privat selskab fik kraftige diarrhoer dagen efter. Man indsendte prøver af de serverede retter (suppe, boller, bearnaisesovs, kartoffelsalat, is) til laboratorieundersøgelse. Bakterietallene var rimelige undtagen i kartoffelsalaten, hvoraf 1 ml viste sig at indeholde 20 millioner gramnegative stave af gruppen Citrobakter. De ubehagelige mavetilfælde var overstået på nogle få dage.

Kontrol med østers. Vandet som fra Klosterfjorden ved Nykøbing M. ledes ind i Limfjords-Østerskompagniets opbevaringsbassiner, klores ved tilsætning af luftformig klor i en koncentration på 3 milligram ‰. Effekten i bassin vandet kontrolleres ved ugentlige bakteriologiske prøver udtaget af fiskerikontrollen efter regler foreskrevet af sundhedsstyrelsen. Fra virksomhedens hoveddepot i København undersøges prøver af østers bakteriologisk af Statens Serum institut. Kompagniets arbejdere undersøges af kredslægen i Nykøbing med henblik på smitsomme tarmsygdomme (tyfus, paratyfus m.v.), der ikke er forekommet i beretningsåret.

Bolighygiejne, gader, anlæg m. v.

Under den livlige byggeaktivitet i 1964 opførtes i Thisted amt 577 lejligheder. I Thisted by opførtes 131 og nedlagdes 12 lejligheder. I Nykøbing M. by var de tilsvarende tal 101 og 27. I Thisted s to forstadskommuner opførtes 65 lejligheder, i landkommuner med bymæssig bebyggelse 77 og i de øvrige landkommuner 203 lejligheder.

For landkommunernes vedkommende kan man ikke tale om nogen egentlig bolig mangel. Boligstandarden er yderst vekslende, idet der stadig findes mange gamle, dårligt byggede og fugtige beboelseshuse. Nedlæggelsen af landbrugs ejendomme fører i disse år dog til, at en del dårlige huse ikke beboes mere eller omdannes til sommerboliger. Sommerhusbyggeriet var også i år ret livligt og medførte en betydelig administration for bygningsråd og sundhedskommissioner.

Thisted. I de 25 år siden 1939 er der ialt opført ca. 1000 lejligheder i etageejendomme og villaer. Da befolkningstilvæksten samtidig kun har været ca. 1000, betyder det en væsentlig forbedring af boligforholdene. I årene 1949–58 opførtes gennemsnitlig kun 26 lejligheder årlig, men i årene 1959–63 steg tallet til 80 lejligheder årlig og i 1964 som nævnt til 131 lejligheder. Der er nu ingen mangel på moderne lejligheder, men der findes stadig en mængde gamle huse med små, primitive og usunde lejligheder. Den kommunale husvildeforsorg op hørte for nogle år siden.

Nykøbing M. Byggeriet har været af lidt mindre omfang, idet der i 1951–58 gennemsnitlig opførtes 41 lejligheder og i 1959–63 gennemsnitlig 65 lejligheder årlig. I 1964 var tallet som nævnt 101 lejligheder. Der findes stadig mange dårlige og overbefolkede huse i den gamle del af byen og mange lejligheder uden entre, uden spisekammer og i det hele taget med yderst primitive køkkenforhold.

Antallet af personer under kommunens husvildeforsorg steg i år til 64 familier med 83 voksne og 82 børn.

Begge byer har velindrettede offentlige legepladser.

Idræt, friluftsliv og badning

Idrætsforeningerne i Thisted og Nykøbing disponerer over tidssvarende station anlæg.

Nykøbing M. kommunale badestrand »Østerstrand«, er Limfjordens bedste badestrand og er veludstyret med kabiner, toiletter og affaldskasser. Badevandets bakteriologiske forhold har vist sig tilfredsstillende. Kommunen ejer endvidere et mindre strandareal på sydsiden af Refshammer og har her anlagt en mindre lejrplads. Byens største, som er privat ejet, ligger ved »Østerstrand« og er særdeles velindrettet.

Thisted kommunale søbad er velindrettet, men vandet forurenes ofte slemt fra kloakudløbene i havnen og øst for den, som ikke har rensningsanlæg, samt fra et hovedkloakudløb vest for byen. Dette modtager spildevandet fra byens vestlige del samt fra nabokommunerne Thisted landsogn og Tilsted og passerer et mekanisk rensningsanlæg.

Prøver af badevandet ved søbadet viste i år ret stærk forurening (»risiko for sundhedsfare«) ved vestlig vind, og noget mindre forurening (»godkendt med anmærkning«) ved østlig vind. Der blev ikke udstedt badeforbud.

De kommunale myndigheders opmærksomhed er henledt på forureningen af badevandet. Det synes dog endnu at have lange udsigter med at få rensset kloakvandet fra byens centrale og østlige dele, idet der først må foretages betydelige omlægninger af kloaksystemet. Det kræver teknisk arbejdskraft – og penge. For det vestlige hovedkloakudløb bliver der tale om at udbygge det eksisterende mekaniske rensningsanlæg med et biologisk filter.

Fra stranden ved byens campingplads bades der også en del. Vandprøver viste ved vestlig vind betydelig forurening stammende fra byens kloakker. Under de sjældnere østlige vinde var badevandet fint.

Ingen af byerne har en offentlig varmtvandsbadeanstalt.

Lejrpladser. Ved følgende lejrpladser godkendte sundhedsmyndighederne de sanitære forhold: Klitmøller en privat lejrplads og en anlagt af klitvæsenet; en privat lejrplads i Egebjerg på Thyholm, en i Taabel ved Agger og en ved hovedvej 11 i Thorup. Ved årets udgang fandtes 21 godkendte lejrpladser i Thisted amt, hvoraf lejrpladserne ved Thisted, Nykøbing M., Sallingsund og Svinkløv var oppe på over 10.000 overnatninger i sommerens løb.

Ulemper forårsaget af lugt, røg, støv, støj o. l.

Vejmaterialefabrikken »Synopal«, som i 1961 opførtes i den østlige udkant af Thisted, gav atter i år anledning til klager fra bydelens beboere over nedfald af kalkstøv fra fabrikkens skorsten og sorteringsanlæg. Sundhedskommissionen for-

anledigede, at fabrikken som forsøgsanlæg etablerer et vibrationsfilter i tilslutning til skorstenen.

Vejmaterialefabrikken i Vildsund kan på dage med stille vejr genere betydeligt ved nedfald af sod fra dens oliefyr. Klager herover blev gennem sundhedskommissionen tilstillet fabrikken.

Sundhedsstyrelsen indhentede oplysninger fra samtlige sundhedskommissioner om sager angående luftforurening eller støj i femårsperioden 1959–63 incl. Antallet af sådanne sager er ret lille i Thisted amt, hvor der kun findes få større industrivirksomheder, og hvor folk gennemgående er tålsomme overfor sanitære ulemper.

Kloakering

Thisted. To af byens kloakker har udløb i havnen, hvor vandet på dage med stillestående vand eller svag sydøstlig vind er stærkt forurenet. Som tidligere nævnt kan man næppe vente, at den tiltrængte omlægning af kloaksystemet og det påtænkte rensningsanlæg kan føres ud i livet i de nærmeste år.

Nykøbing M. Byens største kloak, som modtager afløb fra to trediedele af byen, munder ud 1½ km nordøst for badestranden ved det såkaldte »Epidemihus« efter at have passeret et mekanisk rensningsanlæg. Byens øvrige kloakker er også forsynet med rensningsanlæg, som dog gennemgående er for småt dimensionerede og lidet effektive. Et mekanisk og biologisk rensningsanlæg for kloakkerne i den sydvestlige del af byen blev påbegyndt i 1964.

Landkommunerne. I Karby på Mors udførtes en større kloakering med mekanisk og biologisk rensningsanlæg. Kloakprojekter i Frøstrup, Ræhr og Vorupør var under landvæsenskommissions-behandling.

Politimesteren i Nykøbing rejste for nogle år siden en sag angående forureningen af »Lyngbro Bæk«, en å, der passerer vestpå gennem de tre fjerdedele af Midtmors og fører urensset spildevand fra flere landsbyer og 2 mejerier. Man har behandlet sagen i adskillige møder og nu overdraget den til Det danske Hedeselskabs kulturtekniske afdeling.

I Thisted amt findes 26 kloakrensningsanlæg, hvoraf 3 med biologisk filter, som står under landbrugsministeriets kontrol 2 gange årligt. Der udtages prøver af deres tilløb hver halve time en dag igennem, og embedslægerne fører tilsyn hermed og bemærker forureningsgraden af det modtagende vandløb. I nogle tilfælde viste det sig herved, at rensningsanlægget ikke blev passet godt nok.

Dag- og natrenovation

Thisted. Natrenovation ophævedes for en del år siden, idet WC-installation blev obligatorisk.

Dagrenovation formales i et Dano-konverteringsanlæg. Skarnkasserne tømmes ugentlig, idet de ved kommunens foranstaltning køres til Dano-anlægget med låg på og her udskiftes med kasser, som er spulet rene.

Nykøbing M. Dagrenovationen tømmes i en lukket bil, hvori indholdet formales og køres til byens losseplads. Anvendelse af latrintønder blev forbudt, og natrenovationen ophørte i 1958.

Mange *landkommuner* har i årets løb indført papirsække til dagrenovation. Men lossepladserne giver ofte problemer og især bortskaffelsen af nutidens uhyre mængder papir og anden emballage.

I Sydthy indførtes den 1. oktober en fælles renovationsordning for de bymæssige bebyggelser i Hurup, Vestervig-Agger, Bedsted-Grurup, Hvidbjerg-Ørum-Lodbjerg og Boddum-Ydby kommuner. Godt 1500 husstande i det udstrakte område betjenes af en Renobil på en hygiejnisk tilfredsstillende måde. Den formalede dagrenovation anbringes på en fælles losseplads, medens kommunerne hver for sig har en industri-losseplads beregnet til grovere affald.

Destruktionsanstalter

Ingen ændringer eller nyanlæg i årets løb.

Begravelsesvæsen

Planer om udvidelse af kirkegårdene i Stagstrup og Nors forelå til erklæring. Krematorier findes ikke i Thisted amt.

VII. Lovgivning vedrørende medicinalpersoner m.m.

Læger og andre medicinalpersoner

Intet at bemærke.

Apotekervæsen

Intet at bemærke.

Forhandling af svangerskabsforebyggende midler

Intet at bemærke.

VII. Embedslægernes virksomhed

Tabel 14

	Thisted lægekreds	Morsø lægekreds	1964 ialt	1963 ialt
<i>A. Antal embedsmæssige eftersyn og møder m. m.</i>				
Eftersyn af institutioner, virksomheder og alm. sundhedsmæssige forhold	106	52	158	171
Eftersyn i anl. af epidemiske sygdomme	1	0	1	1
Sundhedskommissionsmøder	26	25	51	42
Landvæsenskommissionsmøder	6	9	15	12
Jordemoderkonferencer	1	1	2	3
Sundhedsplejerskekonferencer	1	12	13	16
Skolelægekonferencer	1	0	1	1
Andre møder og foredrag	37	6	43	53
<i>B. Retslig virksomhed.</i>				
1) Arrestlægevirksomhed:				
Antal arresthuse	1	1	2	2
– besøg ialt	60	21	81	67
– alm. lægeundersøg. af nyindsatte fanger	54	16	70	76
2) Anden retslig virksomhed:				
Antal lovmæssige (medicolegale) ligsyn	39	21	60	36
– lovmæssige (medicolegale) obduktioner..	4	2	6	5
– undersøgelser af personers sindstilstand	5	1	6	18
– andre retsmedicinske undersøgelser	3	2	5	13
– erklæringer om børns avlingstid	17	13	30	21

I tilslutning til ovenstående kan oplyses, at amtslæggen sammen med den farmaceutiske visitator har eftersat samtlige apoteker og som helhed fundet forholdene tilfredsstillende.

I arresten i Thisted var 23 fanger under lægebehandling og i Nykøbing M. 13 fanger.

Ved de ifølge fængselsvæsenets cirkulære af 28. marts 1962 anordnede almindelige lægeundersøgelser af nyindsatte fanger påvistes 3 gange sygdomme, som måtte behandles på sygehuset eller ved indlæggelse i statshospital.

De hygiejniske forhold er i begge arresthuse tilfredsstillende. Epidemiske sygdomme er ikke forekommet. 1 arrestant fandtes lidende af gonorré.

ÅRSBERETNING

FOR

THISTED AMTS TUBERKULOSESTATIONER

VED

GEORG BINDSLEV
overlæge, dr. med.

MOGENS HOLM
ass. overlæge

CENTRAL

Tuberkulosestationen, Skive Sygehus; telefon: Skive 1717, lokal 298.
Lægerne træffes på telefon Skive 1717, lokal 297.

NYKØBING MORS

Sygehuset; stationens telefon: Nykøbing 2 14 15.
Konsultation: hver fredag kl. 10-12,
1. og 3. torsdag i hver måned kl. 15-16½.
Eftersyn af tuberkulinprøver, BCG-vaccination m. v.:
hver mandag kl. 17-18.
Sundhedsplejersken træffes iøvrigt på telefon Nykøbing 2 08 10 eller 2 14 15.

VESTERVIG

Sygehuset.
Konsultation: 1. torsdag i hver måned, kl. 10-11.
Sundhedsplejersken træffes iøvrigt på telefon Nykøbing 2 08 10.

THISTED

Sygehuset; stationens telefon: Thisted 448.
Konsultation: hver mandag kl. 10½-12½,
hver onsdag kl. 15-16.
Eftersyn af tuberkulinprøver, BCG-vaccination m. v.:
hver fredag kl. 16-17.
Sundhedsplejersken træffes iøvrigt på telefon Thisted 879.

FJERRITSLEV

Sygehuset.
Konsultation: 4. tirsdag i hver måned, kl. 10-11.
Sundhedsplejersken træffes iøvrigt på telefon Thisted 879 eller 448.

Tuberkulosestationerne er lukkede: søn- og helligdage
grundlovsdag efter kl. 12
juleaftensdag
mellem jul og nytår

Bestyrelsens formand: amtmænd *F. Martensen-Larsen, Thisted.*
Leder: overlæge, dr. med. *Georg Bindslev.*
Ass. overlæge: *Mogens Holm.*
Reservelæge: *Kirsten Heegaard.*
Regnskabsfører: kontorchef *Nissen*, amtskontoret, Thisted.
Sygeplejerske frk. *Sinne Hansen*, Thisted, telefon 879.
Sygeplejerske frk. *Anna Nielsen*, Nykøbing, telefon 2 08 10.

Stationsarbejdet omfatter Thisted amtslægekreds, herunder købstæderne Nykøbing Mors og Thisted, med et samlet indbyggerantal på 83738. Der holdes faste konsultationer i *Nykøbing, Vestervig, Thisted og Fjerritslev*.

Samlet antal fastavterede lægekonsultationsdage	Nykøbing	Vestervig	Stationen i Thisted	Fjerritslev	Hele amtet
	72	11	100	12	195

Det samlede antal konsultationer i 1964 var 21037.

Konsultationerne fordeles sig på de 4 distrikter og for hele amtet som vist i følgende tabeller.

Antal konsultationer

Tuberkulose- stationen i		1964	Årsge- nemsnit 1959-63	Årsge- nemsnit 1954-58	Årsge- nemsnit 1949-53
Nykøbing	Land	1597	1660	1383	1312
	by	1519	1685	1075	1375
	rutineundersøgelse	3230	3120	2971	1833
	I alt:	6346	6465	5429	4520
Vestervig	Land	422	380	334	216
	rutineundersøgelse	450	374	241	51
	I alt:	872	754	576	267*
Thisted	Land	2479	3830	2375	3517
	by	4471	2767	1152	1659
	rutineundersøgelse	6560	6030	3893	3080
	I alt:	13510	12627	7420	8256
Fjerritslev	Land	185	201	198	85
	rutineundersøgelse	124	306	104	57
	I alt:	309	507	302	142*
Tilsammen Thisted amt	Land	4643	6071	4291	4890
	by	5990	4452	2227	3034
	rutineundersøgelse	10364	9830	7209	4934
	I alt:	21037	20353	13727	12858**

*) kun 1953, sep.-dec.

**) uden folkeundersøgelserne

I følgende oversigt indgår en og samme person kun én gang i kalenderårets løb.

Antal undersøgte personer

	by	land	ialt
Børn (under 15 år)	1116	2370	3486
Mænd, 15 år eller over	2260	2152	2412
Kvinder, 15 år eller over	1538	1717	3255
Ialt:	4914	6239	11153

Foranledningen til undersøgelsen af de 7667 voksne:

	by	land	ialt
Tidligere konstateret tub. sygdom....	80	181	261
symptomer	467	614	1081
tuberkuløst milieu	116	247	363
obligatorisk undersøgelse (rutineunders.)	3018	2683	5701
andre forhold	117	144	261

I 1964 er der fundet 12 tilfælde af anmeldelsespligtig tuberkulose i åndedrætsorganerne, heraf 11 nye tilfælde og 1 recidiv:

	Nye tilfælde			Recidiver		
	by	land	ialt	by	land	ialt
Børn (under 15 år)	0	0	0	0	0	0
Mænd, 15 år eller over	2	7	9	0	1	1
Kvinder, 15 år eller over ...	1	1	2	0	0	0
Ialt:	3	8	11	0	1	1

Af de 11 nye tilfælde var: **9 lungetuberkulose.**
2 lungehindebetændelse.

Fordeles de 9 nye aktive tilfælde af lungetuberkulose efter de forhold, der har givet anledning til undersøgelsen, fås følgende skema

	1964	1963	1962	1961	1960	1959	1958	1957	1956	1955	1954	1953	1952	1951	1950	1949
Symptomer	6	4	11	5	6	4	13	5	11	6	7	17	18	11	20	25
tuberkuløst milieu	0	3	2	7	1	2	1	1	1	0	0	2	7	2	10	11
folkeundersøgelsen 1950 ..	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	25	—
folkeundersøgelsen 1953 ..	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	5	2	—	—	—	—
anden rutineundersøgelse...	0	2	0	0	2	1	0	1	0	0	2	1	1	1	1	1
anden tub. el. tidl. tub....	0	1	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	4	4
anden årsag	3	5	1	2	3	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0

Tabellen viser, at $\frac{2}{3}$ af de nye tilfælde af lungetuberkulose er fundet ved undersøgelse af patienter, der henvises af de praktiserende læger på grund af symptomer; man må derfor fremdeles indskærpe nødvendigheden af undersøgelse, hvis der er selv de ringeste symptomer, der kan tyde på tuberkulose. Det må dog fremhæves, at rækkeundersøgelser og begrænsede folketuberkuloseundersøgelser også i fremtiden har sin store betydning, når målet er at få tuberkulosen praktisk talt udryddet.

6 af de 9 nye tilfælde var konstateret andetsteds (på hospitalsafdelinger etc.).

Der er i det forløbne år konstateret nogle tuberkulose tilfælde hos *diabetes-patienter* og hos *patienter under steroidbehandling*. Disse 2 grupper af patienter ønskes henvist til halvårlig kontrol. Det samme gælder patienter som lider af *ulcus ventriculi*, eller hos hvem der for denne lidelse er foretaget *ventrikel-resection*.

Årligt fund af nye tilfælde af lungetuberkulose, 1949-64:

	1964	1963	1962	1961	1960	1959	1958	1957	1956	1955	1954	1953	1952	1951	1950	1949
+ TB i expectorat ...	2	4	7	7	9	5	12	4	8	5	6	14	18	10	29	23
+ TB i ventrikelsk.v..	1	4	3	3	0	1	2	4	4	1	7	8	7	3	21	12
lukket aktiv lungetub..	6	7	4	6	4	1	1	1	0	0	2	0	1	5	10	6
Ialt:	9	15	14	16	13	7	15	9	12	6	15	22	26	18	60	41

I 1964 er desuden fundet 4 nye tilfælde (og 1 recidiv) af tuberkulose uden for åndedrætsorganerne, heraf er de 4 nye tilfælde konstateret andetsteds (på hospitalsafdelinger etc.). Tilfældene er medregnet i efterfølgende oversigt.

Andre lidelser hos de undersøgte

2 abscessus pulmonis	1 morbus cordis congenitus
1 adenitis colli	1 neoplasma malignum labii sup.
2 anæmia	1 neoplasma malignum mediastini
2 asthma bronchiale	1 neoplasma malignum metastaticum pulmonis
1 BCG-vacc.-komplikation	1 nervosismus
12 BOECKS sarcoid	1 ornithosis, seqv.
4 bronchiectasia	1 otitis media chronica
4 bronchitis	1 phlebitis extremitatis inf.
1 bronchitis asthmatica	6 pleuritis, seqv.
6 bronchitis chronica	2 pleuropneumonia
4 bronchopneumonia	1 pleuropneumonia, seqv.
1 cor pulmonale chronicum	17 pneumonia
13 diabetes mellitus	20 pneumonia, seqv.
3 ectasia aortae	1 pneumonokoniosis (silicosis)
6 ectasia cordis	1 pneumothorax artificialis, seqv.
5 emfysema pulmonum	2 pneumothorax spontaneus
2 empyema pleurae, seqv.	2 pulmo cysticus
4 erythema nodosum	1 scoliosis
1 haemothorax, seqv.	1 senilitas
1 herpes zoster	1 struma
1 hypertensio arterialis	1 struma intrathoracalis
21 infiltratio pulmonis	1 suspicio neoplasmatis maligni pulmonis
1 infiltratio pulmonis, seqv.	1 thoracotomia, seqv.
1 intumescencia mediastini	1 tub. glandularum colli
1 lichen planus	1 tub. pulm. antea
1 lupus erythematosus disseminatus	1 tub. pulm., seqv.
1 lupus vulgaris	16 tub. pulm., vetus
1 lymfogranulomatosis benigna	1 tub. renis
3 lymphomata hilorum	1 tub. salpingis
2 morbus cordis	1 uraemia
2 morbus cordis arterioscleroticus	

I de følgende 2 tabeller gives en oversigt over tuberkulosen i Thisted amt.

Tuberkuloseregister for Thisted amt

	Tub. pulm.	Anden tub.	Ialt
Patienter overført fra 1963	89	22	111
Tilgået tuberkuloseregistret i 1964 (incl. recidiver) ..	1	1	2
Patienter, hvis sygdom er konstateret i 1964	9	6	15
Patienter, som er tilflyttet i 1964	0	0	0
Patienter, som tidligere er registreret som tub. pulm., nu registreret som anden tuberkulose	0	0	0
Patienter, som tidligere er registreret som anden tu- berkulose, nu registreret som tub. pulm.	+ 1	÷ 1	0
Ialt indgået i tuberkuloseregistret	100	28	128
Udgået af tuberkuloseregistret ved årets udgang:			
Helbredt	16	6	22
Fraflyttet	2	0	2
Døde af tuberkulose	3	0	3
Døde af anden årsag	5	0	5
Ialt udgået af tuberkuloseregistret	26	6	32
Overført til 1965	74	22	96

De 8 patienter (8 med tub. pulm. og 0 med extrapulmonal tuberkulose), som døde i 1964, havde stationerne forinden kendskab til. Dette i modsætning til de foregående år, hvor tuberkulosestationerne for flere patienters vedkommende først fik besked gennem dødsanmeldelsen, hvilket forhold må indskærpe nødvendigheden af henvisning til undersøgelse på tuberkulosestation, hvis der er selv de ringeste symptomer, der kan tyde på tuberkulose. Tidlig diagnose har også i høj grad betydning derved, at den muliggør hurtig og grundig undersøgelse af den syges milieu, hvorved atter nye tilfælde vil kunne findes. (Af de 9 nye tilfælde af lungetuberkulose i 1964 fandtes ingen ved milieu-undersøgelse).

Oversigt over tuberkulosepatienter i Thisted amt 31. december 1964

1. <i>Lungetuberkulose, + TB i 1964:</i>					
	Mænd	Kvinder	Drenge	Piger	Ialt
Expectorat + TB	6	1	0	0	7
Ventrikelskyllevand + TB	0	1	0	0	1
Tilsammen	6	2	0	0	8
2. <i>Lungetuberkulose, tidligere + TB:</i>					
Sidst bacillær i 1963	6	4	0	0	10
Sidst bacillær i 1962	5	6	1	0	12
Sidst bacillær i 1961	6	4	2	0	12
TB påvist for 1961	13	5	0	0	18
Tilsammen	30	19	3	0	52
3. <i>Lungetuberkulose, TB aldrig påvist:</i>					
Aktiv i 1964	7	1	1	0	9
Aktiv i 1963	0	2	0	0	2
Aktiv i 1962	0	1	2	0	3
Tilsammen	7	4	3	0	14
Lungetuberkulose ialt	43	25	6	0	74
4. <i>Anden tuberkulose:</i>					
Pleuritis serosa primaria	4	0	0	0	4
Andre tub. sygdomme	6	12	0	0	18
Tilsammen	10	12	0	0	22
Tuberkulosepatienter ialt	53	37	6	0	96

Det fremgår af tabellen, at tuberkulosestationerne i 1964 har fået forbindelse med 22 af de patienter, der i Thisted amt er lidende af extrapulmonal tuberkulose; det er omtrent samme antal som i det foregående år, men de 22 repræsenterer sandsynligvis ikke det virkeligt eksisterende antal. I denne forbindelse erindres de praktiserende læger og sygehusene om den pligt, de siden 1. januar 1951*) har til at anmelde ikke alene tilfælde af lungetuberkulose, men også alle andre tilfælde af tuberkulose, så snart de er konstateret, til amtets central-tuberkulosestation, Skive.

Følgende tabel viser en opgørelse pr. 100.000 indbyggere:

Åbne tilfælde af lungetuberk.	1964	1963	1962	1961	1960	1959	1958	1957	1956	1955	1954	1953	1952	1951	1950	1949
(exp. + TB).....	8	10	13	18	19	15	27	20	32	20	29	40	50	51	62	58
Døde af lungetuberk...	4	0	4	1	0	0	1	2	1	2	3,5	8	3,5	13	7	19

*) Jfr. Sundhedsstyrelsens »Cirkulære til landets læger vedrørende anmeldelse af tuberkulose« af 19. december 1950. I cirkulæret bemærkes, at praktiserende læger, der stiller diagnosen tuberkulose, fritages for at udfylde anmeldelsesblanketten, såfremt patienten strax henvises til nærmere undersøgelse og behandling på tuberkulosestationen, specialafdeling eller hos speciallæge. — Fra 1. januar 1957 benyttes i stedet for den hidtil anvendte blanket et anmeldelseskort, formular 4202.

De bacillære tilfælde i amtet er muligt såvidt alle typebestemt. Tuberkulosestationerne har kendskab til 6 patienter med *bovin* infektion, deraf ingen nykonstateret i 1964.

Af de 11 nye tilfælde af tuberkulose i åndedrætsorganerne i 1964 er ingen fraflyttet amtet. Tilfældene fordeles i husstande som følger: 3 af de 11 tilfælde var uden husstand, de resterende fandtes i 8 husstande med ialt 38 medlemmer, hvoraf 38 er blevet undersøgt, d.v.s. 100 %.

Af de 4 nye tilfælde af tuberkulose uden for åndedrætsorganerne i 1964 er ingen fraflyttet amtet. Tilfældene fordeles i husstande som følger: 1 af de 4 tilfælde var uden husstand, de resterende fandtes i 3 husstande med ialt 11 medlemmer, hvoraf 11 er blevet undersøgt, d.v.s. 100 %.

Oversigt over arbejdet på stationerne i 1964

		Til sammenligning anføres tallene fra foregående år		
		Års- gennemsnit	Års- gennemsnit	Års- gennemsnit
		1964	1959-63	1954-58
Røntgengennemlysninger	6783	6163	5679	6303
Skærbilledfotograferinger	8030	7749	4070	1555*)
Røntgenfotograferinger	584	547	754	1073
Tomograferinger	19	17	12	13
Expektoratundersøgelser	256	362	313	355
Ventrikelskyllevandsundersøgelser	44	96	199	157
BCG-vaccinationer	368	498	268***)	971**)
Gennemlysn. pr.10.000 indbyggere.....	810	728	658	728
Røntgenfoto pr. 10.000 indbyggere.....	72	65	88	124

*) uden folkeundersøgelserne.

**) Desuden i samarbejde med skolelæge Westh og Statens Serum-institut vaccination af skolebørn.

***) Desuden i samarbejde med Statens Serum-institut vaccination af en del skolebørn.

Med hensyn til BCG-vaccinationerne henstiller man til de praktiserende læger at foretage BCG-vaccination i tilslutning til »børneundersøgelserne«.

De henviste patienters læger har fået meddelelse om resultatet af alle undersøgelser, og følgende forholdsregler er blevet anbefalet:

7 patienter: indlæggelse på hospital.

54 patienter: indlæggelse på Skive sygehus, afd. L.

0 patienter: indlæggelse på børnesanatorium.

Sygeplejerskerne har foruden selve stationsarbejdet udført et betydeligt arbejde ude i amtet blandt tuberkuloseramte familier og i familier under observation for tuberkulose.

Der er aflagt 1662 hjemmebesøg, med 2580 konsultationer.

Der er foranlediget desinfektion i 0 hjem. Stationerne har udlånt 0 desinfektionssæt og har udleveret 0 liter sapoformol.

Til slut vil tuberkulosestationerne rette en tak til de praktiserende læger for godt samarbejde. Det er ikke mindst lægernes henvisning af patienter med de mindste mistænkelige symptomer, der giver os mulighed for at finde frem til tilfælde med begyndende lungetuberkulose.

UDGIVELSEN BEKOSTET AF THISTED AMTSRÅD